

Rett til å bli hørt

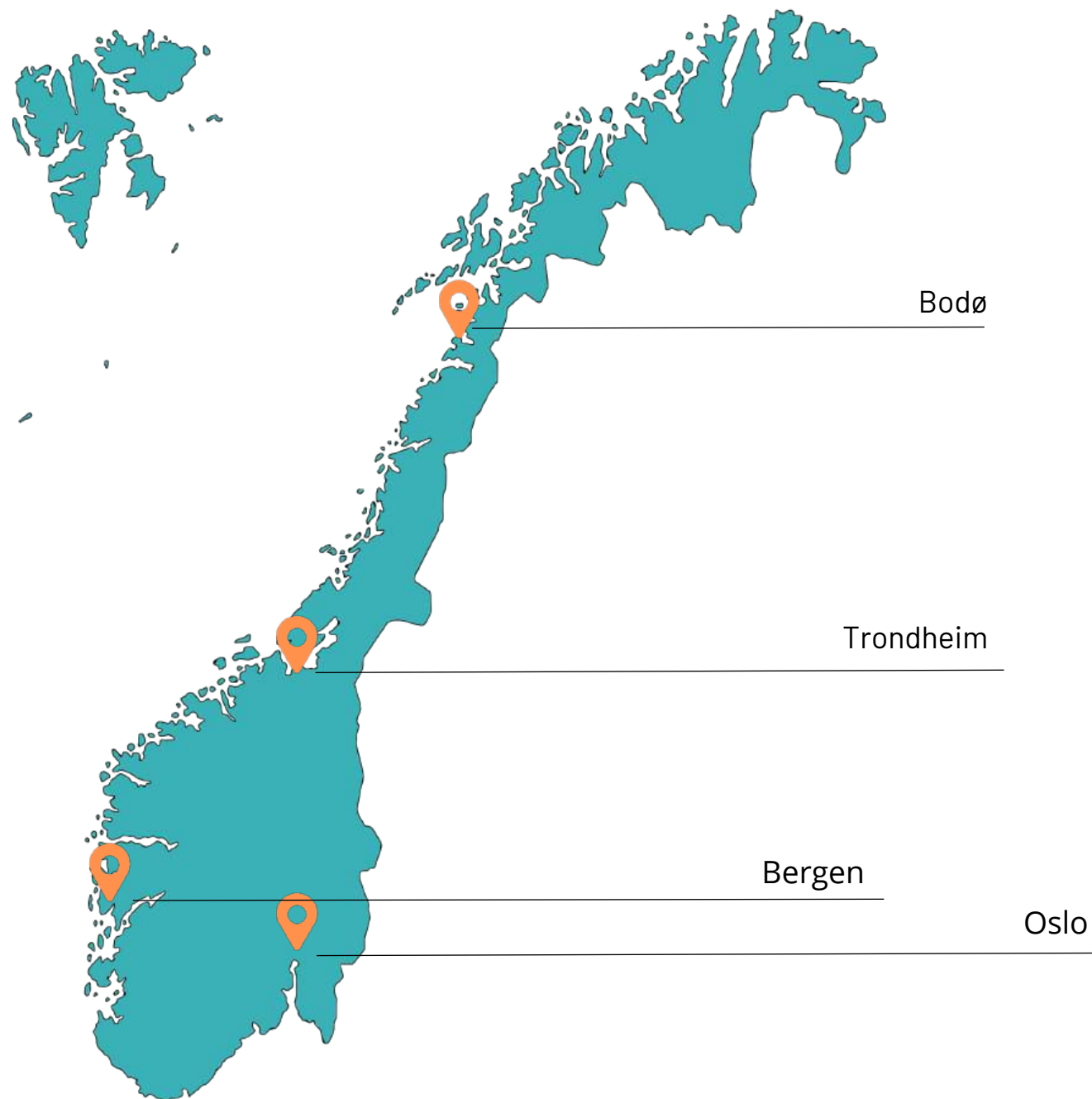
Linn Løvlie Slette, daglig leder i Stiftelsen SØR, linn@stiftelsensor.no

Bergen, 25. april 2025

Oversikt

- Medvirkning
- Tilrettelegging for deltakelse
- Nedbygging av barrierer
- Avslutning

2019 - 2024

6

Kultur- og
likestillingsdepartementet

Redd Barna

Bufdir

NAKU

NASJONALT KOMPETANSEMILJØ
OM UTVIKLINGSHEMMING

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede

OSLOMET

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Meld. St. 8

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Menneskerettar for personar med utviklingshemming

– Det handlar om å bli høyrst og sett

Meld. St. 8: 2022-2023

- Regjeringa ønskjer å gjennomføre liknande seminar på jamnleg basis der politisk leiing frå relevante sektordepartement deltek (s. 41).

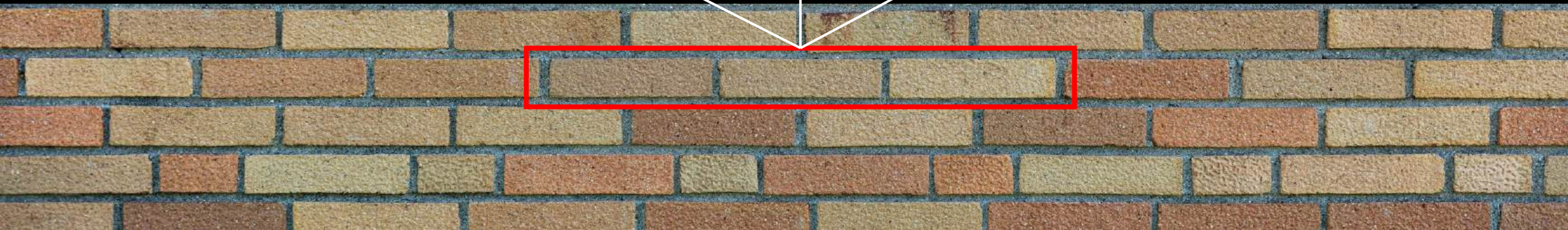

CRPD: Åtte prinsipper

SELVBESTEMMELSE

DELTAKELSE

TILGJENGELIGHET

Samfunn

Medvirkning

Påvirke beslutninger og politikk
som berører deg

Individ

Brukermedvirkning

Påvirke eget tjenestetilbud
jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1

Samfunn

Medvirkning

Påvirke beslutninger og politikk som berører deg

Rett til medvirkning

- **Retten til medvirkning** og **tilpasset informasjon** er to av de mest grunnleggende rettighetene vi har, og bygger på **retten til selvbestemmelse** (Jørgensen, 2013).

Rett til medvirkning

- **Deltakelse og inkludering** styrker selvbestemmelsen. (...).

Og når vi mottar **informasjon vi forstår**, styrker det våre individuelle ferdigheter og gjør oss bedre i stand til å ta **gode valg** i livet (Skarstad, 2019, s. 51).

Rett til medvirkning

- Ferdigheten **selvbestemmelse** består av ulike delkomponenter – deriblant **selvhevdelse** – som gir grunnlag for en positiv identitet.

Selvhevdelse

- Si meningen sin
- Stå opp for seg selv
- Ta ordet i en gruppe
- Si fine ting om seg selv

Rett til medvirkning

For at personer med utviklingshemming skal oppnå disse menneskerettighetene, må vi som omgivelser **lære hvordan vi kan tilrettelegge for deres deltakelse** på arenaer de sjelden får tilgang til (Owren, s. 8, 2025).

Tilrettelegging for deltakelse

Enkelt språk

Bilder og figurer

Film

Skape sammen

Enkelt språk

Rettslig handleevne

- Du har rett til å bestemme over eget liv.
- Rettslig **handle-evne** betyr at du kan ta viktige valg selv.
- Det kan være å kjøpe ting eller å skrive under på avtaler.
- Noen voksne trenger hjelp til å ta gode valg.
- Da kan du få hjelp av en verge.
- En verge skal lytte til det du ønsker.
- Du skal behandles med respekt.

Er det viktig å lære ordet?

NEI

JA

**Finnes det andre ord
som er enklere å forstå?**

Lær det!

NEI

JA

Lær det!

Bruk det!

Enkelt språk

Rettslig handleevne

Rett til å bestemme selv

Rett til å ta egne valg

Bilder og figurer

Film

Skape sammen

- Deltakernes livshistorie er sentral

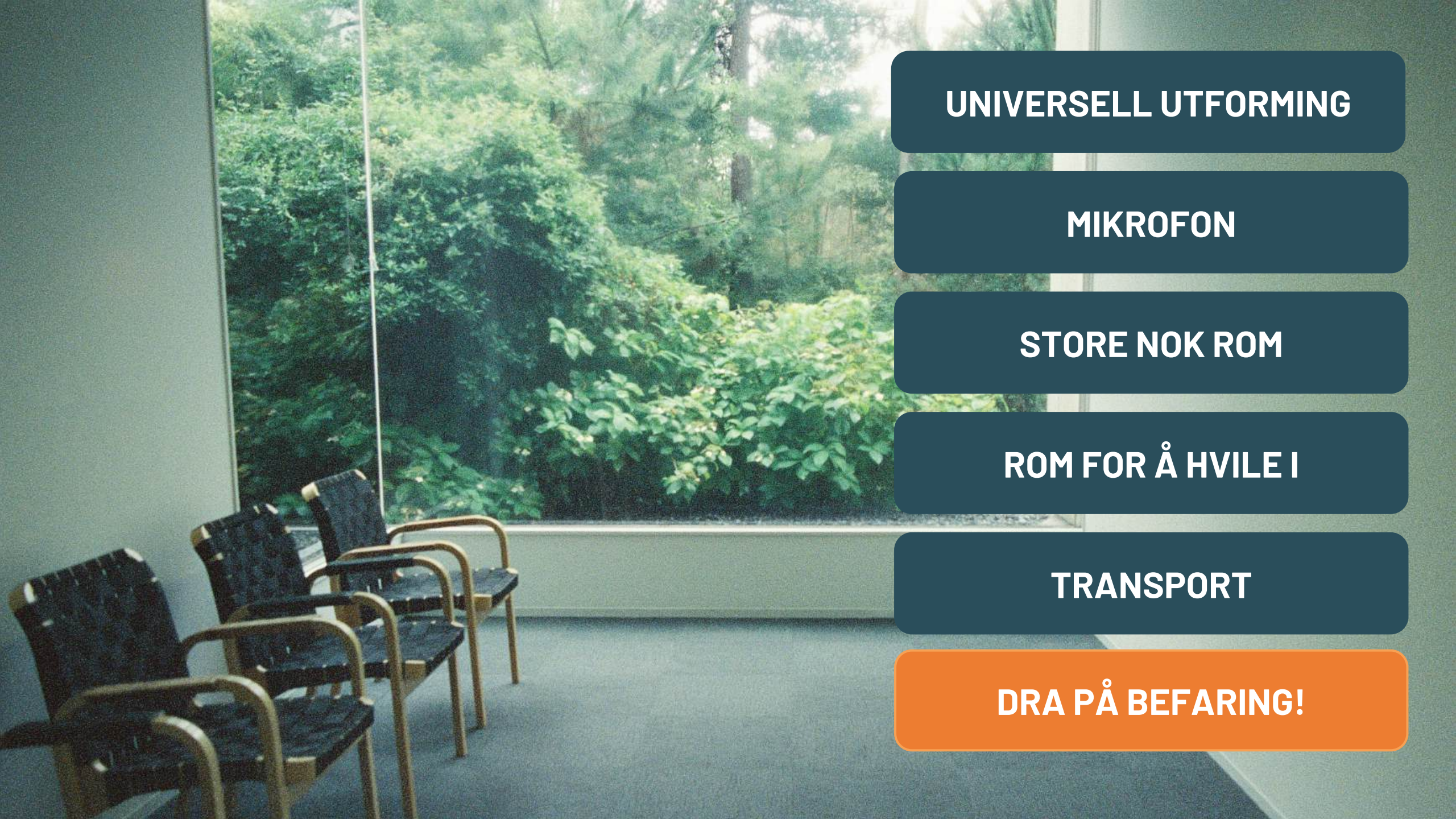
- Gi rom for deltakernes initiativ og innspill

Nedbygging av barrierer

Hvordan lykkes med medvirkning

UNIVERSELL UTFORMING

MIKROFON

STORE NOK ROM

ROM FOR Å HVILE I

TRANSPORT

DRA PÅ BEFARING!

FORBERED DELTAKERNE

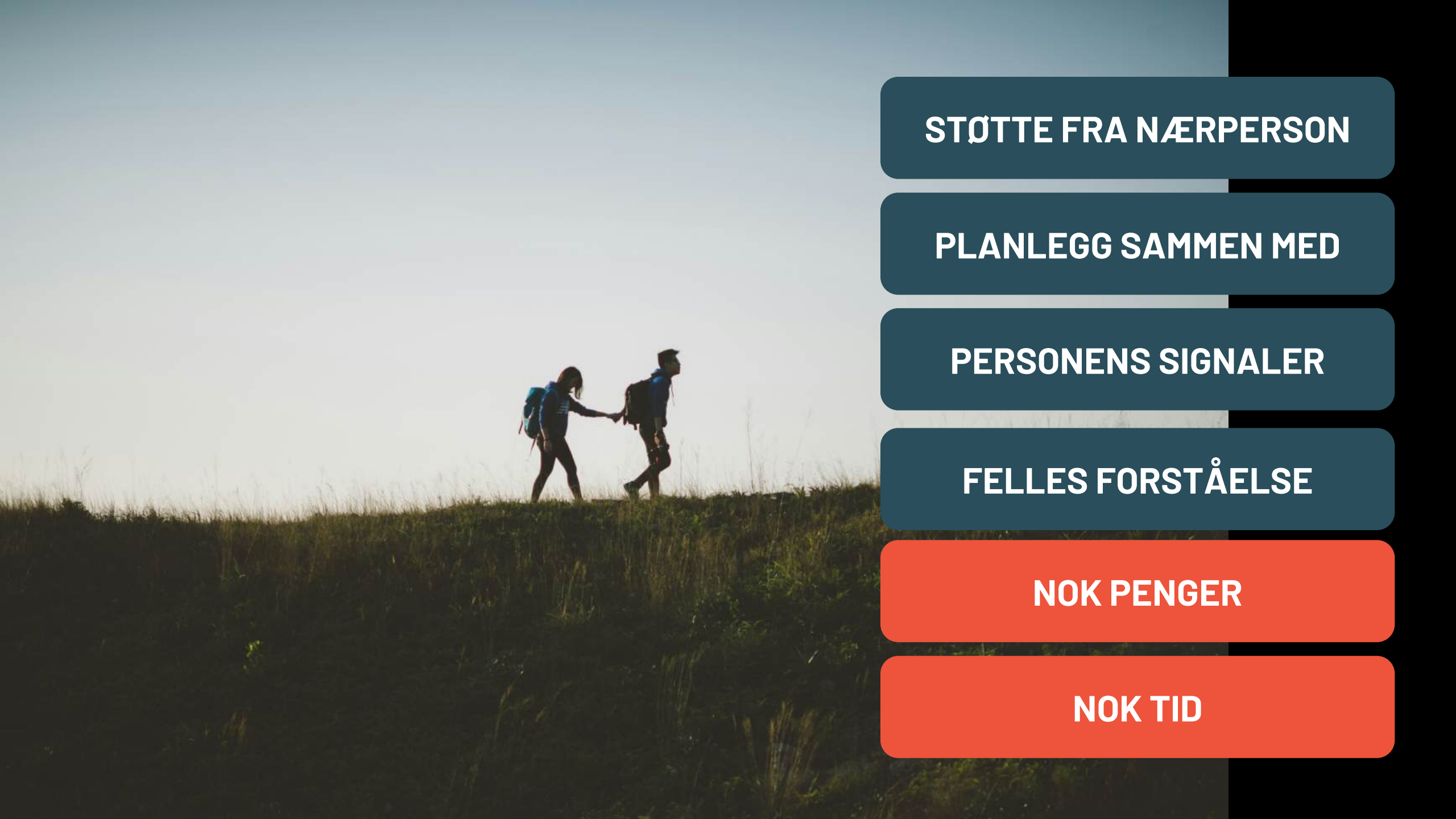
GI TILPASSET INFORMASJON

**GI GOD INFORMASJON TIL ALLE
INVOLVERTE**

REPETISJON

NOK PAUSER

KLAR ANSVARSFORDELING

STØTTE FRA NÆRPERSON

PLANLEGG SAMMEN MED

PERSONENS SIGNALER

FELLES FORSTÅELSE

NOK PENGER

NOK TID

Våre fem beste tips

A woman with long dark hair and a man with grey hair and glasses are both wearing headsets. They are sitting together, looking at a small device held by the man. The woman is smiling broadly. In the background, there is a black podium with the word "scandic" written vertically in gold. The scene is set in a modern office or meeting room with large windows in the background.

1. Møt deltakerne med åpenhet

Noe å huske på

- Traumer kan oppstå forbi man har blitt mobbet og kritisert
- Traumer kan oppstå fordi man **aldri har blitt sett eller hørt**
- Traumer kan oppstå fordi følelser ikke har blitt respektert

Viktig å skape trygghet og tilhørighet i gruppa

2. Planlegg godt, gi tilpasset informasjon

TINE

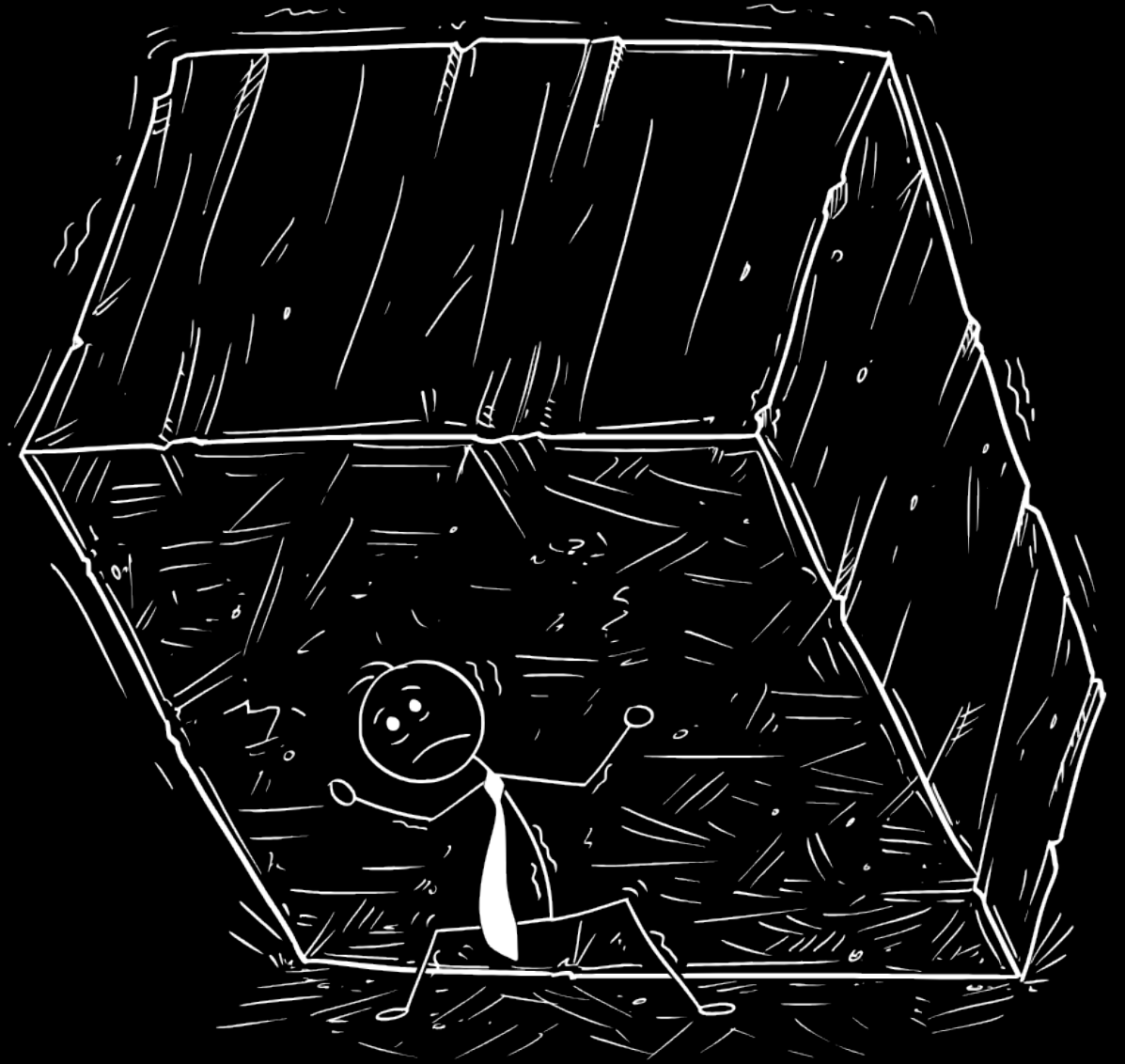
3. Tilgjengelige lokaler

4. Snakk enkelt

Risiko for kognitiv overbelastning

5. Gå inn med et åpent sinn, og ha det gøy!

Folk er folk.

Å få venner

Å bli profesjonell gamer

Å reise til Afrika på safari

Å dra jorden rundt

Å finne en jobb jeg virkelig kan engasjere meg i

Frihet

Å kjøpe meg egen bolig

At CRPD kommer inn i norsk lov

Å bli kjendis og lage musikk

Rettighetsbanken

En ressurside for deg som skal legge til rette for rettighetsopplæring
og gode medvirkningsprosesser

Lanseres våren 2025!

Inspirasjon

Her finner du lenker og ressurser som kan inspirere deg på veien mot et vellykket prosjekt eller samling

[Finn inspirasjon](#)

Rapporter og tidsskrifter

Lær mer om rettighetsopplæring og ulike medvirkningsprosesser

[Finn kunnskap](#)

Utviklet materiell

Ikke finn opp hjulet på nytt. Vi deler utviklet materiell med deg som du kan tilpasse til ditt formål

[Finn det du trenger](#)

Gode tips på veien

Gode tips til deg som skal legge til rette for medvirkning

[Gode tips](#)

Rapporter og tidsskrifter

Lær mer om rettighetsopplæring og ulike medvirkningsprosesser

Finn kunnskap

SOR RAPPORT 3-2023

- Vi har også en stemme 4
- Medvirkning for alle – fra rettighet til realitet 14
- Verdien av medvirkning 20
- Livserfaringene: funn fra prosjektet 24
- Brev til statsministeren 36
- Ta alltid en person med utviklingshemming på alvor 42
- Fullstendig ordinære behov, i et mindre fullstendig samfunn 48
- I TV BRA blir utviklingshemmede sett og hørt 60
- Sjiraffen Kultur- og Kompetansesenter: en kunstnerisk medvirkningsarena 72

SOR RAPPORT 1-2025

Temanummer: rettighetsseminar

- Ingenting om meg uten meg! Prosessen rundt et rettighetsseminar 3
- Fem tips for gode medvirkningsprosesser 14
- Erfaringer og innspill fra seminaret 16

Rettighetsplakatene – en oppsummering 22

- Seks tips til deg som legger til rette for medvirkningsprosesser 30
- Sammendrag fra en samtale om menneske-rettigheter 34

Takk for meg!

stiftelsensor.no